

Motion om att staden bör tillsätta en utredning om pojkhemmet Eolshäll

Motion av Jan Jönsson (L)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Alexander Ojanne

Sammanfattning av ärendet

I en motion väckt i kommunfullmäktige kräver Jan Jönsson (L) att Stockholms stad snarast tillsätter en egen ansvarsutredning kring Eolshäll och att staden parallellt utreder kompensatoriska åtgärder i någon form för de drabbade individer som fortfarande är i livet.

I motionen lyfter motionären att placerade pojkar under 70- till 90-talet utsattes för förnedring, våldtäkter och slavliknande arbetsförhållanden på det gamla pojkhemmet Eolshäll i södra Stockholm och att Dagens Nyheter avslöjade att fosterhemspappan som drev Eolshäll, som bland annat fick stöd från Stockholms stad, hade begått fruktansvärda övergrepp på barnen. Detta samtidigt som förövaren hyllades för sina insatser. Liberalerna anser att det är hög tid att Stockholm idag tar på sig det ansvar staden hade för dessa barn och ger dem upprättelse.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd, Ecpat, Hela Människan och Svenska Röda Korset.

Hela Människan har inte inkommit med svar.

Stadsledningskontoret konstaterar att de tidigare har undersökt frågan tillsammans med socialförvaltningen och då konstaterat att stadens ansvar varit begränsat och att det saknas konkreta uppgifter att utreda vidare. Vidare beklagar kontoret att den statliga vanvårdsutredning hade en tidsgräns som gjorde att de flesta händelserna på Eolshäll inte omfattades.

Socialnämnden beklagar att den statliga vanvårdsutredning som har genomförts inte behandlade händelser efter 1980. Vidare konstaterar nämnden att stadens ansvar för Eolshäll varit begränsat.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd hänvisar till stadsledningskontorets genomförda genomlysning av frågan.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd hänvisar till stadsledningskontorets genomförda genomlysning av frågan.

ECPAT tillstyrker motionen och anser att Stockholms stad visst haft ett tillsynsansvar.

Svenska Röda Korset konstaterar att de själva tagit ansvar för sin roll i verksamheten genom att betala ut skadestånd till fyra av de som utsatts för övergrepp och anser att Stockholms stad bör ta samma ansvar.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Det står utan tvivel att övergrepp har ägt rum på Eolshäll. Det är fruktansvärt och offren förtjänar upprättelse. Svenska Röda Korset uttrycker det som att skulden för övergreppen ligger på förövaren själv medan ansvaret ligger på samhället. Jag delar den bilden. Staten har tidigare genomfört en vanvårdsutredning men tyvärr var en gräns dragen vid 1980. Mycket av det som hände på Eolshäll omfattades därmed inte. Det rimliga skulle vara att staten genomför en ny utredning som innefattar även senare händelser.

Men jag har svårt att se att Stockholms stad ska genomföra egna utredningar eller betala ut kompensation. När stadsledningskontoret och socialförvaltningen har genomlyst frågan är det enda som är tydligt hur otydlig stadens roll har varit. Klart är att även om Eolshäll ligger i Stockholm är det barn från fler kommuner som bott där. Lika så är det tydligt att alla inte placerats i en formell mening utan hamnat där på olika sätt. Att dra en slutsats om kommunalt ansvar är därför inte helt lätt. Men samhällsansvaret finns och det representeras bäst av staten.

Jag delar alltså bilden av det är bra om frågan utreds närmare men jag ser att den utredningen bör ske genom en vanvårdsutredning 2.0 eller ännu bättre en upprättelsefond av norsk modell (Rettferdsvederlag) där offer kan söka kompensation för denna typ av övergrepp utan preskriptionstid.

Bilaga

Motion om att staden bör tillsätta en utredning om pojkhemmet Eolshäll, dnr KS 2024/758

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation av borgarråden Christofer Fjellner, Dennis Wedin och Andrea Hedin (alla M) och borgarrådet Jan Jönsson (L) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att bifalla motionen.
2. Att därutöver anföra följande,

Övergreppen som skedde vid pojkhemmet Eolshäll är bland de mest fruktansvärda fall av våld och kränkningar mot barn under samhällets ansvar i modern tid. I dag är det ingen som ifrågasätter att pojkar utsattes för systematiska sexuella övergrepp, våld och grov vanvård. Trots det saknas fortfarande en vilja från stadens sida att ta reda på vilken roll Stockholms stad själv spelade.

Stadsledningskontoret hänvisar i sitt svar till att en tidigare utredning genomförts efter en skrivelse från Liberalerna, men den beskrivs som fördjupande utan att vara det. Den hänvisar bland annat till en utredning från 1980-talet – alltså långt innan dagens kunskap om övergreppen vid Eolshäll fanns tillgänglig – samt till Röda Korsets externa granskning. Men det visade sig senare att staden inte tagit del av själva rapporten, utan enbart läst en kort sammanfattning på organisationens hemsida. När Röda Korset sedan erbjöd staden att presentera utredningen i sin helhet, valde staden att inte ta emot det erbjudandet. Att kalla detta en grundlig eller fördjupad utredning är därför direkt missvisande.

Därtill konstaterar vi att stadsledningskontorets svar skrevs innan vi inkom med den samlade dokumentationen i Eolshäll och staden. Däremot fanns materialet tillgängligt vid tidpunkten för den rödgröna majoritetens politiska ställningstagande till denna motion. Det gör det anmärkningsvärt att man valt att likväl i motionssvaret inte förhålla sig till den nya dokumentation som framkommit över huvud taget.

Dokumentet i bilagan visar på flera konkreta spår som förtjänar att granskas vidare. Det handlar bland annat om:

- Riktlinjer från socialnämnden 1982 med tillhörande protokoll, där det tydligt anges att staden hade tillsynsansvar, och att fysisk inspektion ska ske minst två gånger per år.
- Ett brev från dåvarande socialborgarråd Mats Hulth (S) där han uttryckligen beskriver att det förekommit klagomål och att det fanns oro kring vad som pågick vid Eolshäll.
- Ekonomiskt stöd från staden till Föreningen My, som drev Eolshäll, både i form av återkommande bidrag och annan medverkan.
- Personal från staden har arbetat på Eolshäll eller haft insyn i verksamheten.

När dessa fakta ställs mot den rödgröna majoritetens påstående om att ansvarsförhållandena är oklara – och att någon egen utredning inte behövs – blir det svårt att dra annan slutsats än att det saknas politisk vilja. Det handlar inte om

juridiskt ansvar i skadeståndsrättslig mening, utan om moraliskt ansvar att ta reda på vad som faktiskt hände – och om kommunen brast i sin roll som tillsynsmyndighet. Men vi anser att frågan om kompensation till de drabbade likväl ska utredas parallellt.

Liberalernas oppositionskansli, med begränsade resurser, har lyckats ta fram mer dokumentation om stadens koppling till Eolshäll än vad stadens egen påstådda genomlysning lyckats redovisa.

Vi vill även hänvisa till de remissvar som inkommit från Röda Korset och ECPAT:

Svenska Röda Korset, som själva tillsatt en oberoende utredning om sin roll, konstaterar att flera myndigheter och aktörer möjliggjorde att övergreppen kunde fortgå. De menar att det faktiska ansvaret vilar på placerande kommuner, och uppmanar Stockholms stad att göra sin del och tillsätta en utredning. Röda Korset, som inte haft något formellt ansvar tillskillnad från staden som haft lagstadgat tillsynsansvar, har valt att betala ut ersättning ex gratia. Det blir märkligt att borgarrådet anser att samhället bär ansvaret, men inte anser att staden som samhällets representant ska ta det ansvaret.

ECPAT tillstyrker både att staden genomför en ansvarsutredning och att kompensatoriska åtgärder för de drabbade utreds parallellt. De betonar att staden hade tillsynsansvar, att barnen som placerades där var särskilt utsatta, och att det allmänna – inklusive Stockholm – har ett ansvar att ge barn som utsatts för sexuella övergrepp upprättelse. ECPAT påminner också om att Europakonventionen och Barnkonventionen gällde redan vid tiden för övergreppen.

Vi välkomnar att finansborgarrådet uttalat stöd för en nationell upprättelseprocess, exempelvis genom den norska modellen ”Rettferdsvederlag”, som vi i Liberalerna letat reda på. Men det fritar inte Stockholms stad från att också se över sin egen roll, på samma sätt som Röda Korset.

Att begära en kommunal granskning av vad som faktiskt hände, vad som var stadens roll, och om något kunde ha förhindrats är det minsta staden kan göra. De barn som blev utsatta för övergrepp när samhället skulle skydda dem, förtjänar åtminstone att deras berättelser tas på allvar. Att dörren nu stängs, utan att staden ens förhåller sig till den nya dokumentation som finns, är ovärdigt.

Vi vidhåller därför att staden bör ta initiativ till en egen oberoende utredning, och beklagar djupt att majoriteten väljer att inte göra det.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 4 juni 2025

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Reservation av Christofer Fjellner, Johan Paccamonti och Sophia Granswed Baat (alla M), Jan Jönsson (L) och Jonas Naddebo (C) som är likalydande med Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Ärendet

I en motion väckt i kommunfullmäktige lyfter Jan Jönsson (L) att placerade pojkar under 70- till 90-talet utsattes för förnedring, våldtäkter och slavliknande arbetsförhållanden på det gamla pojkhemmet Eolshäll i södra Stockholm och att Dagens Nyheter avslöjade att fosterhemspappan som drev Eolshäll, som bland annat fick stöd från Stockholms stad, hade begått fruktansvärda övergrepp på barnen. Detta samtidigt som förövaren hyllades för sina insatser. Liberalerna anser att det är hög tid att Stockholm idag tar på sig det ansvar staden hade för dessa barn och ger dem upprättelse.

Motionären framhåller vidare att han genom möten med personer som utsattes för övergreppen och tidigare anställda på skolan där barnen på Eolshäll gick, upptäckt att det fanns skolpersonal som redan i slutet på 70-talet upprepade gånger slog larm till socialtjänsten, men att ingen agerade på uppgifterna utan tvärtom bemöttes skolpersonalen med ilska och oförståelse. Känslan hos de vuxna som anmälde sin oro var att Eolshäll betraktades som en praktisk placeringslösning för att bli av med besvärliga klientärenden.

Vidare lyfter motionären att Röda korset efter DN:s reportage våren 2023 beställde en extern granskning av sin inblandning i Eolshäll. Rapporten konstaterar att Röda Korset räddat verksamheten i utsatta lägen. De konstaterar också att Stockholms stad hade tillsynsansvar för ungdomarna, även om många också placerades på Eolshäll från kommuner runtom i landet.

Motionären hänvisar till det svar den rödgröna majoriteten gav på Liberalernas skrivelse i kommunstyrelsen (dnr KS 2024/204) om att tillsätta en utredning. Motionären anser att majoriteten avsäger sig ansvaret genom att hävda att frågan är komplex, att barnen frivilligt valde att söka sig till Eolshäll och att det istället är regeringen som borde utreda Eolshäll och ge de drabbade upprättelse. Och att det hänvisas till utredningar gjorda av staden under tidigt 80-tal, vilket är flera årtionden innan övergreppen avslöjades. Det anses ha varit oklart vad för sorts verksamhet Eolshäll egentligen var och vem som hade ansvar. Efter att socialtjänstlagen trädde i kraft 1980 anser motionären att det är tydligt att staden hade det yttersta ansvaret för de placerade barnen och att frågan är komplex är bara ytterligare argument för att nu göra en grundlig utredning efter att övergreppen kommit i dagen.

Motionären lyfter att staden hade tillsynsansvaret och nu behöver ta sitt ansvar och gå till botten med vad som hände pojkarna på Eolshäll, både för de drabbades skull och för att liknande övergrepp inte ska kunna ske igen. Motionären anser vidare att staden behöver inrätta en egen ansvarsutredning kring Eolshäll som kartlägger och upprättar de misstag och fel staden begick gentemot barnen och att övergrepp på troligtvis hundratals barn kunde ha förhindrats om staden agerat på den oroande information som kom in till socialtjänsten. Motionären skriver att politiskt kan ingen ställas till svars idag för vad som hände för mer än 30 år sedan, men att politiskt ansvar kan tas idag för att reda ut vad som hände och vilket ansvar staden hade och att det handlar om rättvisa och upprättelse för en barndom som inte går att få i repris.

Med anledning av detta kräver motionären:

1. att Stockholms stad snarast tillsätter en egen ansvarsutredning kring Eolshäll.
2. att staden parallellt utreder kompensatoriska åtgärder i någon form för de drabbade individer som fortfarande är i livet.

Remissammanställning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd, Ecpat, Hela Människan och Svenska Röda Korset.

Hela Människan har inte inkommit med svar.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 28 oktober 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret gjorde tillsammans med socialförvaltningen en undersökning av pojkhemmet Eolshäll som presenterades i tjänsteutlåtande 2024-05-14 (Dnr KS 2024/204). Undersökningen ledde fram till ett konstaterande att det saknas rättslig förutsättning för skadestånd från staden. Detta på grund av att den dåvarande regeringen satte gränsen för skadestånd genom vanvårdsutredningen vid år 1980, vilket därmed gjorde att verksamheten på Eolshäll under denna tid inte omfattades. Upprättelseutredningen lade 2011 fram sitt betänkande med förslag om kompensation i form av ett schablonbelopp om 250 000 kronor för de som vanvårdats i fosterhem eller barnhem under perioden 1920–1980.

Jan Jönsson (L) anför i motionen att det fanns skolpersonal som slagit larm till socialförvaltningen utan att den agerade på dessa uppgifter. Stadsledningskontoret anser att det inte är möjligt att utreda dessa frågor utan tydligare belegg eller mer konkret information. Möjligheten att återfinna eventuella anteckningar i register eller andra underlag som styrker detta bedöms vara små. Stadens ansvar har i den av stadsledningskontoret presenterade utförliga undersökningen konstaterats vara begränsat och ytterligare utredningsmöjligheter torde därmed vara uttömda.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 22 oktober 2024 följande.

Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation av Jan Jönsson (L), se Reservationer m.m.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 8 oktober 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Upprättelseutredningen lade 2011 fram sitt betänkande med förslag om kompensation i form av ett schablonbelopp om 250 000 kronor för de som vanvårdats i fosterhem eller barnhem under perioden 1920–1980.

Den undersökning av pojkhemmet Eolshäll som genomfördes under våren och presenterades i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande 2024-05-14 ledde fram till ett konstaterande att det saknas rättslig förutsättning för skadestånd från staden. Detta på grund av att den dåvarande regeringen satte gränsen för skadestånd genom vanvårdsutredningen vid år 1980, vilket därmed gjorde att verksamheten på Eolshäll under denna tid inte omfattades. Detta kan staden beklaga.

Jan Jönsson (L) anför i motionen att det fanns skolpersonal som slagit larm till socialförvaltningen utan att den agerade på dessa uppgifter. Det är dock inte möjligt att utreda dessa frågor utan tydligare belägg eller mer konkret information om detta. Eventuella anteckningar i register eller andra underlag torde vidare ha rensats ut.

Stadens ansvar har i den av stadsledningskontoret presenterade utförliga undersökningen konstaterats vara begränsat och utredningsmöjligheterna torde därmed vara uttömda.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 oktober 2024 följande.

1. Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Ärendet justeras omedelbart.

Reservation av Peter Backlund (L), se Reservationer m.m.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 10 september 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Nedan svarar förvaltningen på motionärens förslag.

1. *Att Stockholms stad snarast tillsätter en egen ansvarsutredning kring Eolshäll.*
Svar: Ärendet har redan utretts och stadsledningskontoret svarade i tjänsteutlåtande den 14 maj 2024: ”Stadens tillsynsansvar är svårt att klarlägga utifrån att det inte går att definiera tydligt vad det var för typ av verksamhet som bedrevs inom Eolshäll. En skadeståndstalan mot staden gällande eventuella krav skulle numera vara preskriberade och därmed inte längre vara möjligt att göra gällande.” Förvaltningens bedömning är att gå på samma linje som stadsledningskontoret.
3. *Att staden parallellt utreder kompensatoriska åtgärder i någon form för de drabbade individer som fortfarande är i livet.*
Svar: Ärendet har redan behandlats och svaret var då: ”Stadsledningskontoret kan på ett generellt plan konstatera att oavsett om rättsliga förutsättningar funnits eller inte för en skadeståndstalan mot staden torde dessa krav numera

vara preskriberade och därmed inte längre vara möjliga att göra gällande mot staden.” Förvaltningen kan konstatera att om det svaret redan avgetts är det rimligt att gå på samma linje även nu.

Jämställdhetsanalys

Barn och ungdomar som placeras är en extra sårbar grupp, samtidigt förminskas många gånger pojkars berättelser om de blivit sexuellt utnyttjade. Pojkar har även en tendens att inte berätta om övergrepp i samma utsträckning som flickor, vilket kan vara på grund av att samhället oftare ser pojkar som förövare än offer men också för att det inte än är vanligt att prata om pojkar som blir sexuellt utnyttjade. Orsaken är ofta okunskap och skam.

Barnrättsperspektiv

Utifrån ett barnrättsperspektiv är det som hänt pojkarna under 1970-1990-talet på Eolshäll oacceptabelt. 1990 ratificerade Sverige Barnkonventionen och den är lag sedan 1 januari 2020. Idag ska barn ses som rättighetsbärare och bli lyssnade till, vilket var något som saknades då.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 oktober 2024 följande.

1. Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Reservation av Inger Swahn (L), Johan Nilsson m.fl. (alla M) och Runar Finnman (SD), se Reservationer m.m.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 17 september 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen har tagit del av ett tjänsteutlåtande från stadsledningskontoret daterat den 14 maj 2024. I detta framkommer det att stadsledningskontoret, socialförvaltningen och stadsarkivet har undersökt frågan och gått igenom tidigare utredningar som har gjorts i staden.

Stadsledningskontoret anser att det är av yttersta vikt att staden har utvecklade rutiner för att förebygga och upptäcka missförhållanden, särskilt i verksamheter där barn och unga är involverade.

Sedan tidigare har stadsledningskontoret tillsammans med socialförvaltningen och stadsarkivet undersökt pojkhemmet Eolshäll utifrån stadens samarbete och ansvar. Stadens tillsynsansvar är svårt att klarlägga utifrån att det inte går att definiera tydligt vad det var för typ av verksamhet som bedrevs inom Eolshäll. En tidigare utredning ställde frågan om verksamheten var att betrakta som vård i familjehem i enlighet med socialtjänstförordningens bestämmelser, som anger att som familjehem betraktas ett hem som på uppdrag av socialnämnden tar emot barn för stadigvarande vård och

fostran eller vuxna för vård och omvårdnad och vars verksamhet inte är sådan att hemmet blir att anse som ett hem för vård eller boende. Ungdomarnas vistelsetid varierade från några månader till ett par år och mannen som drev Eolshäll arbetade medvetet med upprätthållande av kontakt mellan ungdomarna och deras föräldrar. Utredningen kom fram till att Eolshäll inte var att betrakta som vård i familjehem bland annat utifrån att ungdomarnas vistelsetid inte kunde anses som stadigvarande och att föräldrarna inte ansågs ha överlåtit sitt ansvar för fostran helt. Utredningen ansåg att då boendet på Eolshäll förutsatte medverkan från både den unge och vårdnadshavaren så var vistelsen att betrakta som en inackordering.

Stadsledningskontoret kan på ett generellt plan konstatera att oavsett om rättsliga förutsättningar funnits eller inte för en skadeståndstalan mot staden torde dessa krav numera vara preskriberade och därmed inte längre vara möjliga att göra gällande mot staden.

Förvaltningens inställning

Förvaltningen instämmer i stadsledningskontorets svar att det är av yttersta vikt att staden har utvecklade rutiner för att förebygga och upptäcka missförhållanden, särskilt i verksamheter där barn och unga är involverade. Vidare ser förvaltningen att frågan har utretts grundligt av staden och instämmer i slutsatserna i stadsledningskontorets yttrande i sin helhet.

ECPAT

ECPATs yttrande daterat den 25 oktober 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Jan Jönsson har lagt fram en motion till Stockholms stad gällande sexuella övergrepp och vanvård vid pojkhemmet Eolshäll. I denna motion yrkar Jan Jönsson att Stockholms stad bör tillsätta en ansvarsutredning kring sitt eget agerande som tillsynsmyndighet. Ecpat tillstyrker förslaget om att Stockholms stad behöver tillsätta en ansvarsutredning gällande de övergrepp och den vanvård som drabbat många individer vid pojkhemmet Eolshäll. Stockholms stad har haft tillsynsansvar och bör därför ta sitt ansvar för upprättelse för de barn som utsattes för övergrepp vid Eolshäll. Vidare lyfter Jan Jönsson socialtjänstlagen från 1980 där det framgår att staden har det yttersta ansvaret för de placerade barnen. Stockholms stad behöver även därför tillsätta en egen ansvarsutredning. Vi framhåller särskilt allvaret i de konsekvenser som sexuella övergrepp mot barn har både på kort och lång sikt. Då de barn som blivit utsatta med stor sannolikhet fortsatt lider av dessa konsekvenser, tillstyrker Ecpat även att staden bör utreda kompensatoriska åtgärder för de drabbade individerna.

Ecpat

- Tillstyrker att Stockholms stad snarast tillsätter en egen ansvarsutredning kring Eolshäll.

- Tillstyrker att staden parallellt utreder kompensatoriska åtgärder i någon form för de drabbade individer som fortfarande är i livet

Motivering

Sexuella övergrepp mot barn, särskilt inom samhällsvård, är mycket allvarligt. Barn som är placerade utanför hemmet är oftare utsatta för sexuella övergrepp än andra barn vilket har bekräftats både i Ecpats egna rapporter (2023: 2024) och i flera vetenskapliga artiklar (se tex Jernbro & Landberg, 2020; Ortiz-Tallo & Calvo, 2020; Svedin, 2011). Konsekvenserna under barndomen men även senare under uppväxten och i vuxen ålder är väl dokumenterade. Det är också lätt att förstå för gemene man att traumatiserande övergrepp påverkar psykisk hälsa och förmågan att fungera som samhällsmedborgare. Barn i samhällsvården har redan innan de placerats där befunnit sig i en utsatt situation och fortsätter att vara så inom samhällsvården.

Utgångspunkten för vårt remissvar är därför det stora ansvar som åligger det allmänna när ett barn omhändertagits. Det ansvaret handlar bland annat om att tillgodose de barnens rätt till skydd från sexuella övergrepp. Det var Stockholm stad som placerade barnen på Eolshäll och då är det också stadens ansvar att göra vad de kan för att ge de barn som utsatts upprättelse och ersättning.

Under tiden övergreppen och vanvården skedde på Eolshäll var Sverige folkrättsligt bundet av den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna (Europakonventionen) och från 1990 också av FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen). 1995 fick

Europakonventionen ställning som lag i Sverige. Det är uppenbart att det allmänna, här i form av Stockholms stad, totalt misslyckats med att leva upp till de förpliktelser dessa konventioner medför när det kommer till att skydda enskilda från omänsklig och förnedrande behandling eller bestraffning, rätt till skydd för privatlivet och barns rätt till skydd mot sexuella övergrepp. Av dessa konventioner följer också en rätt till upprättelse för barn som utsatts.

Övergreppen följer med barnen under hela deras uppväxt och upp i vuxen ålder. De långsiktiga konsekvenserna av utsattheten inkluderar såväl psykisk ohälsa som fysiska symptom. Den skam och skuld som många bär med sig resten av livet till följd av det trauma som sexuella övergrepp kan innebära för individen innebär också en ökad risk för psykiatriska diagnoser, ångest, depression och andra fysiska sjukdomar till följd av eventuella könssjukdomar och andra skador som kan ha uppkommit i samband med övergreppen. Konsekvenserna är lika allvarliga på lång och kort sikt.

Jan Jönsson betonar i sin motion att skolpersonal larmat men ändå har inget hänt. Det är i alla lägen mycket allvarligt och särskilt om det handlar om att utsatta barn berättat för skolpersonal och det ändå inte inneburit att barnen fått skydd och hjälp. Barn har ofta svårt att berätta om utsatthet för sexuella övergrepp. Den genomsnittliga tiden för flickor att öppna upp och berätta ("disclosure") är ca 20 år och densamma för pojkar är ca 30 år. Att staden haft kännedom om det som hänt men inte agerade talar ännu mer för att staden agerar nu.

Referenser

Ecpat (2023). *Var försiktig och prata med en vuxen så fort det händer något*. Stockholm: Ecpat Sverige.

Ecpat (2024). *Barns attityder till polis och socialtjänst*. Under slutbearbetning. Stockholm: Ecpat Sverige.

Jernbro, C., & Landberg, Å. (2020). *Multiutsatta barn: Om barn som utsatts för flera typer av barnmisshandel*. Stockholm: Allmänna Barnhuset.

Ortiz-Tallo, M., & Calvo, I. (2020). Child sexual abuse: Listening to the victims. *Archives of Community Medicine and Public Health*, 6(2), 135-137.

Svedin, C. G. (2011). *Övergrepp och försummelser i samhällsvården av barn och unga - en kunskapsöversikt*. SOU 2011: 9. Stockholm: Socialdepartementet.

Svenska Röda Korset

Svenska Röda Korsets yttrande daterat den 23 oktober 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Dagens Nyheter (DN) har i maj-juni 2023 publicerat vittnesmål från överlevare av sexuella övergrepp på ett pojkhem vid Eolshäll i Stockholmsförorten Hägersten från 1970- till 1990-talen. I artikelserien, och efterföljande externa utredning som Svenska Röda Korset tillsatte efter artikelserien, framkommer uppgifter om att flera organisationer och myndigheter understött verksamheten och därmed bidragit till att den kunde bedrivas. Samtliga aktörer brast i sina respektive ansvar att undersöka, uppdaga och förhindra övergreppen. Svenska Röda Korset valde efter att utredningen genomförts att av god vilja och som erkänsla för lidandet som orsakats av förövaren, samt särskilt dessa fyra personers insats i att göra händelserna kända, tilldela dem en ersättning ex gratia. Svenska Röda Korset arbetar också med de rekommendationer som utredaren gav avseende bl a utveckling av organisationens trygghetsarbete.

Vi menar att skulden vilar på förövaren själv och det faktiska ansvaret på ansvariga myndigheter och placerande kommuner. Svenska Röda Korset välkomnar att även Stockholm Stad tar sitt ansvar och tillsätter en utredning kring händelserna på Eolshäll.

Reservationer m.m.

Socialnämnden

Reservation av Jan Jönsson (L)

1. att bifalla motionen, samt
2. att därutöver anföra följande:

Övergreppen som begicks vid Eolshäll är obeskrivliga i sin vidrighet och omfattning. Vi har haft kontakt med flera idag vuxna personer som varit placerade vid Eolshäll och som beskriver en skräckfylld tillvaro som förföljt dem hela livet igenom.

Förvaltningen skriver i sitt tjänsteutlåtande om att en fördjupad utredning ska ha genomförts av Kommunstyrelsen, efter en skrivelse från Liberalerna. Denna utredning var dock allt annat än fördjupande då den dels hänvisade till en utredning från 80-talet, som gjordes med okunskap om det vi vet idag beträffande pojkhemmet Eolshäll och de många övergrepp som där begicks. Dels hänvisar Kommunstyrelsens utredning till Röda Korsets egen utredning, som det dock sedan visade sig att stadsledningskontoret alls inte tagit del av, man hade bara tagit del av en kort resumé på Röda Korsets hemsida. Röda Korset har sedan dess erbjudit staden att föredra utredningen, men ingen har tackat ja till förfrågan.

Vi konstaterar att den rödgröna majoriteten fortsatt inte vill initiera någon utredning om stadens inblandning beträffande händelserna på Eolshäll. Det är en skam att den rödgröna majoriteten, trots DN:s och Liberalernas avslöjanden, vägrar ta ansvar för att gå till botten med övergreppen vid Eolshäll.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Reservation av Peter Backlund (L)

1. Att bifalla motionen
2. Att därutöver anföra följande

Övergreppen som begicks vid Eolshäll är obeskrivliga i sin vidrighet och omfattning. Liberalerna har haft kontakt med flera idag vuxna personer som varit placerade vid Eolshäll och som beskriver en skräckfylld tillvaro som förföljt dem hela livet igenom.

Förvaltningen skriver i sitt tjänsteutlåtande om att en utredning ska ha genomförts och hänvisar till stadsledningskontoret. Denna utredning var dock allt annat än fördjupande då den dels hänvisade till en utredning från 80-talet, som gjordes med okunskap om det vi vet idag beträffande pojkhemmet Eolshäll och de många övergrepp som där begicks. Dels hänvisar Kommunstyrelsens utredning till Röda Korsets egen utredning, som det dock sedan visade sig att stadsledningskontoret alls inte tagit del av, man hade bara tagit del av en kort resumé på Röda Korsets hemsida.

Röda Korset har sedan dess erbjudit staden att föredra utredningen, men ingen har tackat ja till förfrågan.

Vi konstaterar att den rödgröna majoriteten fortsatt inte vill initiera någon utredning om stadens inblandning beträffande händelserna på Eolshäll. Det är en skam att den rödgröna majoriteten, trots DN:s och Liberalernas avslöjanden, vägrar ta ansvar för att gå till botten med övergreppen vid Eolshäll.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd

Reservation av Inger Swahn (L), Johan Nilsson m.fl. (alla M) och Runar Finnman (SD)

1. Att bifalla motionen.
2. Att därutöver anföra följande.

Övergreppen som begicks vid Eolshäll är obeskrivliga i sin vidrighet och omfattning. Vi har haft kontakt med flera idag vuxna personer som varit placerade vid Eolshäll och som beskriver en skräckfylld tillvaro som förföljt dem hela livet igenom.

Förvaltningen skriver i sitt tjänsteutlåtande om att en fördjupad utredning ska ha genomförts av Kommunstyrelsen, efter en skrivelse från Liberalerna. Denna utredning var dock allt annat än fördjupande då den dels hänvisade till en utredning från 80-talet, som gjordes med okunskap om det vi vet idag beträffande pojkhemmet Eolshäll och de många övergrepp som där begicks. Dels hänvisar Kommunstyrelsens utredning till Röda Korsets egen utredning, som det dock sedan visade sig att stadsledningskontoret alls inte tagit del av, man hade bara tagit del av en kort resumé på Röda Korsets hemsida. Röda Korset har sedan dess erbjudit staden att föredra utredningen, men ingen har tackat ja till förfrågan.

Vi konstaterar att den rödgröna majoriteten fortsatt inte vill initiera någon utredning om stadens inblandning beträffande händelserna på Eolshäll. Det är en skam att den rödgröna majoriteten, trots DN:s och Liberalernas avslöjanden, vägrar ta ansvar för att gå till botten med övergreppen vid Eolshäll.